

TORONTÁL

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Bečkerek, Obiljtyeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:	Ára 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	

A volt pétervári követ helyteleníti a szovjet elismerését.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jan. 10.

Spalajkovity dr. volt szeptemberi szerb nagykövet, aki jelenleg Párisban képviseli az SHS államot, a „Szamouprava“ főszerkesztője előtt nyilatkozott a Szovjetországgal szembeni diplomáciai viszony újra való felvétele tárgyában kijelentette, hogy a szovjet elismerését helyteleníti, mert olyan államot jelentene ki ezzel létjogosultnak, amely a most fennálló államrendszerek teljes megsemmisítését hirdeti. A diplomáciai viszony felvétele nem használhat az orosz népek, emellett pedig árthat az SHS államnak. Az SHS királyság követői nem javíthatják meg az ottani lakosság helyzetét, az SHS területre jövő szovjetkövetek ellenben ugy politikai, mint szociális szempontból nagy veszedelmet jelenthetnek.

Nem hívják össze a szkupstinát január 15-ére.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jan. 10.

Jelentette tegnap a Torontál, hogy Jovanovity Ljuba házelnök Pasity miniszterelnökkel megbeszélést folytatott a szkupstina összehívásáról. A szkupstina összehívásának napjával január 15-ikét tűzték ki, de mert a vonatzavarok miatt lehetetlen volna, hogy a képviselők teljes számban összegyűljenek, elhatározták, hogy későbbi határnapot fognak kitűzni a parlament munkájának megkezdésére.

Kütrják a kerületi választásokat.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jan. 10.

A kormány az utolsó napokban megtárgyalta a belpolitikai helyzetet és elhatározta, hogy rövidesen kirija a kerületi választásokat. Bizalmas helyről veti információ szerint a belügyminiszter állítólag már meg is kezdte a választás kiírásának előmunkálatait. Egyes politikusok véleménye szerint a kormány sietni fog a választás kiírásával, mert könnyíteni akar a mostani politikai helyzeten.

Amerika nem ismert el az orosz szovjetet.

A „Torontál“ tudósítójának távirata

Washington, jan. 10.

A Havas távirati ügynökség jelentése szerint Coolidge elnök kijelentette, hogy:

Amerika mindaddig el nem ismerheti a szovjetkormányt, míg az népszavazással be nem bizonyítja, hogy bírja a nép bizalmát.

A magyar kölcsön ügye a kis-entente konferencia előtt.

Benes bejelenti a cseh-francia védelmi szerződést. — A szovjet elismerése ügyében nem lesz érdemleges döntés. — A szakbizottságok ülése.

— A „Torontál“ beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, jan. 10.

Duca külügyminiszter vonata — mint jelentettük — teljes két napi késéssel futott be a beogradi vasutállomásra. Eleinte Sentáról Subotícának irányították a különvonatot, erről az utról azonban hamarosan visszatért, mert a vasuti vonal járhatatlan volt. Másodízben Novi Vrbsaz felé vezették a különvonatot, a község közelében azonban oly heves hóvihar fogta el, hogy a sineken feltorlódtott méteres magasságu hótömeg lehetetlenné tette a további közlekedést. Csak óriási nehézségek árán indíthaták tovább a vonatot, mely így szokatlanul nagy késéssel ért be a beogradi vasutállomásra.

Politikai körökben beszélnek, hogy Duca késése miatt megrövidítik a konferencia elé kerülő munkaprogrammot is, mivel Benesnek legkésőbb 13-án feltétlenül el kell utaznia Beogradból, hogy a 15-én tartandó londoni jóvátételi értekezleten résztvehesen.

Az előzetesen megállapított program szerint az első találkozást szerda délutánra jelezték, ez a rendezvöns azonban elmaradt. Este az udvari hál előtt rövid megbeszélést tartottak, amelyen nagyjából megtárgyalták a munkaprogrammot.

Az első hivatalos tárgyalás az este folyt le a külügyminiszteriumban, amelyen főleg a magyar kölcsön kérdését vitatták meg. A holnapi ülésen szóba kerül a szovjet elismerésének problémája is, ebben az ügyben azonban nem döntenek ér-

demlegesen. A részletes tárgyalásokat ugyanis későbbre halasztják, amikor is a követségek utján fogják azokat lefolytatni.

A diplomáciai körök nagy érdeklődéssel kísérik a konferencia lefolyását. A tegnapi nap folyamán Nincesity külügyminiszter egyremásra fogadta a külföldi diplomatákat. Délelőtt Clement francia, Sumonte olasz, Seba csehszlovák és Emandi román követ jelent meg kihallgatáson.

A kisentente szakdelegációja ma délután konferenciára ült össze, melyen megvitatta a volt osztrák-magyar állami levéltár felosztásának kérdését. Az értekezleten határozatot hoztak, hogy milyen uton bírják rá Magyarországot a levéltár kérdéses okiratainak kiadására. A bizottságban, amely a további tárgyalásokat ebben az irányban vezetni fogja, az SHS államot Sztanojlovity Sztevan és Gyonovity egyetem tanár, Csehszlovákia között létesült szövetségi szerződést is megtárgyalják. Beneshez közelálló körök kijelentése szerint, a szerződés ügyét nem tűzték ki napirendre, mindössze annyi történik majd, hogy a külügyminiszter bejelenti a Csehszlovákia és Franciaország között kötött védelmi egyezményt.

A külföldi sajtó egy része a beogradi konferenciával kapcsolatban azt a hírt közli, hogy a nagyfontosságú összejövetelen a Franciaország és Csehszlovákia között létesült szövetségi szerződést is megtárgyalják. Beneshez közelálló körök kijelentése szerint, a szerződés ügyét nem tűzték ki napirendre, mindössze annyi történik majd, hogy a külügyminiszter bejelenti a Csehszlovákia és Franciaország között kötött védelmi egyezményt.

A zsidókérdés szerepel megint a magyar parlamentben.

Budapest, jan. 10.

A nemzetgyűlés mai ülésén Grieger két órás beszédben foglalkozott a zsidókérdéssel.

Magyarországon — mondja Grieger — technikai, szociális, kulturális és gazdasági vonatkozásu a zsidókérdés. Kétszáz év alatt a zsidók száma Magyarországon tizenkétezerrel — kilencszáz ezerre emelkedett, ami nem természetes szaporodás, hanem keleti beözönlés.

A zsidók szociális tagozódása kedvezőbb mint a keresztényeké. A föld jelentékeny része a kezükön van. A sajtó kilencven százaléka, a kereskedelem tulnyomó

része. A zsidók hatalma nagyrészen a mi hibánk.

A zsidóság gazdasági tulsulyát a kereszténység nem nézheti könnyen és védekezni akar ellene. Ez a védekezés nem történhetik azonban olyan eszközökkel, melyek ükapánk kezében is esődöt mondottak és amelyekről a becsület keresztény gondolkodás irtozik.

Magyarország a zsidóknak mindig az ígért földje volt. De sohasem volt olyan jó dolguk a gazdag zsidóknak Magyarországon, mint ma. Az értékes, hazafias zsidóságot keresztény érdekből sem tartja helyesnek eltaszítani, de a kivetni valóktól meg kell már egyszer az országot tisztítani. Ez a zsidóságnak is érdeke.

Ki az orosz trón örököse?

Veszekedés egy trón fölött, amelyen még mások ülnek.

A „Torontál“ tudósítójának távirata

Budapest, jan. 10.

Az európai sajtóban elterjedt az a hír, hogy az orosz monarchisták Nikolajevity Miklós nagyhereceget cárrá koronázták. A hírrel kapcsolatban a magyarországi orosz monarchista szövetség kijelentette, hogy az teljesen alaptalan. Ha bizonyítást nyer, hogy a cár és a cárevies halott, akkor is nem Nikolajevity Miklós, hanem Czirij nagyhereceg következik a trónon.

Vajdasági gyáriparos szövetség a Bánság megkérdezése nélkül.

A bánsági egyesület megtartja függetlenségét.

— A „Torontál“ tudósítójától. —

Bečkerek, jan. 11.

A novisadi „Vidovdan“ legújabb számában cikket közöl, amelyben megírja, hogy Novi Sadon „Vajdasági Gyáriparosok Szövetsége“ címen egyesület alakult, amelynek vezetőségében egy alelnök és hét igazgatósági tagságot a bánátiak részére hagytak fenn.

Mivel a Bánságban már egy éve megalakult a gyáriparosok szövetsége s azóta is szakadatlanul folytatja működését, azzal a kérdéssel fordultunk a vezetőséghez, hogy a novisadi hiráddal szemben miképpen vélekedik az igazgatóság s nem merült-e fel az az eszme, hogy a torontál-temesmegyeri egyesület beolvadjon a most alakult vajdasági szövetségbe.

Kérdésünkre az a választ kaptuk, hogy a bánáti gyáriparosok szövetsége a tagok teljes melegegésére működik s nem is gondol arra, hogy a novisadi egyesülethez csatlakozsék. Csodálkozásukat fejezték ki, hogy a novisadiak minden megkérdezés nélkül, egyszerűen beolvastották Bánátot a szervezetükbe és Bánát megkérdezése nélkül, az itteni szövetség negligálásával alakították meg a vajdasági szövetséget.

A bánáti szövetséget a nagyiparok minden áron fenn akarják tartani s erre már a múltban is jelentős áldozatot hoztak. A Bečkerek székhely különben is érdeke a bánáti nagyiparosoknak, mert a terv megvalósulása esetén is, amelyről pedig komolyan szó sem lehet, nem volnának hajlandók Novi Sad alá tartozni, mellyel még rendes vasuti összeköttetés sines a Bánságból.

A közlekedés csődje.

Az országutak telve gyalogosokkal. Egy vonat, melyről tízenhét óráig nem vesznek tudomást.

Beeskerek, jan. 10.

Tegnap késő este egy hidegtől vörösre csipett arcú utas állított be szerkesztőségünkbe, aki a következő, szinte hihetetlennek látszó s a vasut csece-emökorára emlékeztető abszurd esetet mondotta el.

Kedden délelőtt 10 óra tájban indult el a vonat Karlováról Beeskerek felé. Ennek a vonatnak déli 1 órakor be kellene futnia a beeskerek vasútállomásra, ehelyett éjjel 11 órakor szerencsére elérte Crna Bara feltételes vasuti megállóhelyét. Crna Barának nincs rendes állomásépülete, pusztán síkság közlött körülvette mindent, csak egy árva őrházikó és valami istállószzerű viskó áll a szomszédságban. Telefon nincsen, értesítés semerre sem lehetett, de nem is nagyon érdeklődhetek a vonat után, mert a vonat csak állt, állt egy helyen állhatatosan és az utasok, a mindenre elszánt emberek nyugalmával várták a megváltást. Időközben kifogyott a mozdony fűtőanyag, lassan kihűltek a vagonok, a kocsiokban didergő emberek verték fehetetlen fájdalomukban a padlót. Végre másnap, vagyis szerda délután 4 órakor — tízenhét óra után — észbe jutott valamilyen jótékony léleknek, hogy a beodrai csendőrséget értesítse a megrekedt vonatról. A csendőrség intézkedése azután szánom bevitték a félholtra fagyott utasokat a beodrai közsegháza elé, ahol mindenkit a jó sorsra bízva, letették a jómóduak szánom, a többiek pedig gyalogszerrel vágta neki, ki abban az irányban, amelybe utazni szándékozott, ki meg visszafelé, ahonnan kiindult. E sorok elmesélője is gyalog tette meg a sok kilométeres utat.

Max Linder — álnév.

Max Linder, a világhírű francia moziszínész, aki vendégszereplés céljából Wienbe érkezett és wien szerkesztőségünknek elmondta életének történetét, Bordeauxban született és az ottani liceumot végezte, azaz csak akarta végezni, mert amikor a hatodik osztályba* járt, tornaszás közben súlyos baleset érte, úgyhogy emiatt két évig ágyban fekvő beteg volt. Amikor azután felgyógyult, nem folytatta tanulmányait, hanem miután tehát seget érzett magában a festészethez, festegetni kezdett és több jól sikerült arckép hirdeti ezen a téren kivívott sikereit. Minthogy azonban ezt az életpályát sem tartotta elég jövedelmezőnek és szíve a színpad felé vonzotta, felcsapott színésznek, majd pedig, amikor a mozi divatba jött, moziszínész lett. Ebből a célból, miután családja ellene volt annak, hogy saját neve alatt szerepeljen, álnévet választott, mert a Max Linder név nem az igazi neve. Ehhez a névhez úgy jutott, hogy a telefonkönyvben keregélte megfelelő nome de guerre-t és ő neki a „Max Linder“ név tetszett meg. Csakhamar bejutott a Pathé céghez, de esztendőközön át ki se nyomták a nevét s ez a megiszteltetés csak akkor érte, amikor Barcelonában vendégszerepelt egy bikaviadalon, ahol mint torreador lépett fel és kitűnő vívó lévén, megölt egy bikát. Ez a film alapította meg hírnevét. Néhány évvel ezelőtt összekülömbözött a Pathé céggel és azóta Amerikában működik, ahol film-darabjait ő maga írja.

Végleges megállapodás a Romániának ítélt területek átadása ügyében.

Megegyeztek a munkaprogramban. — Mikor veszik át a románok a nyolc banáti községet.

Beeskerek, jan. 11.

A „Torontal“ tegnapi számában megírtuk, hogy a román és szerb határmegállapító bizottság, Torontálmegye delegátusaival január 10-én, esütörtökön konferenciát tart Dzsomboljon, ahol is összeállítja a kiürítés végleges munkarendjét. A november 24-én Beogradban létesült román-szerb megállapodás végrehajtását január 11-én, vagyis ma pénteken reggel nyolc órakor kezdi meg Valkányról s a kölesönös megegyezés szerint, február 14-én fejezik be. Eddig az időpontig azon területek átadása történik meg, amelyek a sevresi békeszerződés értelmében eszerélnek gazdát, míg azon részek átvételére, melyek a szerb-román egyezmény alapján kerülnek Romániához, illetve az SHS királysághoz, csak később, a szerződés ratifikálása után kerül a sor. A román szenátus már szentesítette az egyezményt, előreláthatólag a beogradi parlamentben sem fog eléje akadály gördülni, úgy hogy helytálló feltevéseknek látszik, hogy a birtokok és falvak, Dzsombolj, Párdány és Módos eszeréje február második felében, legkésőbb március elejére megtörténik.

A Dzsomboljon is jóváhagyott munkarend szerint, a kiürítést, átadást és átvételt a következő sorrendben, a következő napokon és órákban tartják meg.

A Porgan—Valkány kataszteri vonalon addig a részig, ahol a stara beba—majdani országot metszi a végleges országhatárt, az átadás január 11-én reggel nyolc órakor történik meg. Az átvétel román részről ugyanaz nap délután tízenegy órakor lesz.

Attól a résztől, ahol Stara Beba—Majdan utja a végleges országhatárt átvágja, a mokrinj részig terjedő területet január 12-én délelőtt kilenc órakor adják át. A román hatóságok ugyanaznap délután két órakor veszik birtokba a terület-részt.

A mokrinj résztől a konstancei területig január 15-én délelőtt kilenc órakor lesz az átadás. Átvétel ugyanaznap tízenötödiken délután két órakor.

A konstancei résztől Dzsombolj—Grabac közötti töltésig, január 16-án délelőtt tízenegy órakor folyik le az átadási processzus. A román hatóságok ugyanaznap délután négy órakor veszik birtokba az új területet.

Mali Komlós községet január 16-án délután három órakor evakuálják. A román kormány megbízottai ugyanaznap 16-án délután négy órakor veszik át a községet.

A Dzsombolj—Grabac közötti töltéstől a Klári és Keesa közötti vasuti vonalig terjedő rész átadása január 17-én délelőtt kilenc órakor, átvétele ugyanaznap déli tizenkét órakor lesz.

Horvát Keesa községből január 18-án délelőtt tíz órakor vonulnak ki az SHS hatóságok. Az impérium gyakorlását déli tizenkét órakor kezdi meg a románok.

A Klári és Keesa között húzódó

vasuti vonaltól a régi Bega-csatornáig és a régi Bega-csatornától a jelenlegi demarkációs vonalig eső terület átadása január 22-én délelőtt tíz órakor történik meg. Az átvételt román részről déli egy órakor tartják meg.

Csenej község átadási aktusa január 22-én délelőtt kilenc órakor folyik le. Átvétele ugyanaznap déli tizenkét órakor.

Ujvár községre két nappal később kerül a sor. Az átadás január 24-én délelőtt tíz órakor, az átvétel pedig déli tizenkét órakor lesz.

Az Ó-Bega-csatornán lévő hídtól az Új-Bega-csatornáig vezető vasuti vonal birtokeszeréje ugyancsak 24-én lesz, még pedig SHS részről délelőtt tízenegy órakor, román részről pedig délután két órakor.

Óregfalu átadása január 26-án délelőtt tíz órakor történik, átvétele ugyanaznap déli tizenkét órakor.

Az Ó-Bega-csatornától az Új-Bega-csatornáig terjedő terület átadása 26-án délelőtt tíz órakor, átvétele délután 2 órakor, a Temestől Crna Baraig vezető rész 28-án délelőtt tíz órakor, illetőleg délután két órakor, Crna Barától Pártosig terjedő területé 29-én délelőtt tíz órakor, illetve 29-én délután két órakor.

Szoka község átadása 30-án délelőtt tízenegy órakor, átvétele ugyanaznap déli tizenkét órakor.

Pártostól a Vrsac—Moravica közötti töltésig 31-én délelőtt tíz órakor, illetve délután két órakor.

Veliki Zsám község átadása február 2-án délelőtt tízenegy órakor, átvétele ugyanaznap 2-án déli tizenkét órakor.

A Vrsac—Moravica közötti töltéstől a Vrsac—Veliki Zsámig vezető töltésig elhúzóú területhez február 4-én délelőtt 9 órakor, illetve déli tizenkét órakor.

Lacunas község átadása február 5-én délelőtt tízenegy órakor, átvétele ugyanaznap délelőtt tízenkét órakor történik meg.

A Vrsac—Veliki Zsám közötti töltéstől a Markovae—Kakovo töltésig február 7-én délelőtt 9 órakor, illetve déli tizenkét órakor.

A Markovae—Kakovo töltéstől Bosuka—Karas utig február 8-án délelőtt 9 órakor, illetve déli 12 órakor.

A Bosuga—Karas uttól a Krusica—Kote katasztrális vonalig február 9-én délelőtt kilenc órakor, illetve ugyanaznap déli tizenkét órakor.

A kérdéses krusicei vonaltól a kalugyeroi hidig február 11-én délelőtt kilenc órakor, illetve déli 12 órakor.

A kalugyeroi hídtól a kuszyti hidig február 12-én délelőtt 9 órakor, illetve déli 12 órakor.

A kuszyti hídtól Szokolovcáig február 13-án délelőtt 9 órakor, illetve déli 12 órakor és végül

Szokolovcától a Dunáig terjedő rész átadása február 14-én délelőtt kilenc órakor, átvétele pedig déli 12 órakor történik meg.

A kiürítésre és a szóbanforgó területek átadására már minden intézkedést megtettek.

HIREK

— jan. 11.

Passity és Nincsiy Cseh érdemrendje. Benes cseh külügyminiszter ma adta át Passitynak és Nincsiynek Csehország legnagyobb érdemrendjét, a Fehér Oroszlán nagykeresztjét.

Lengyel kitüntetést kapott a király. Beogradból jelentik: A lengyel köztársasági elnök Aleksander királynak a legmagasabb lengyel katonai érdemrendet adományozta, amelyet a rend megalapítása, 1792. óta csak öten kaptak meg eddig. A ritka kitüntetést az előirt különleges ceremóniák mellett a napokban nyújtja át a beogradi lengyel követ a királynak.

Február 9.

Eisenstädter Ignác temetése. Szerdán temették el nagy részvét mellett az Eisenstädter S. és Társai cég volt főnökét, Eisenstädter Ignácot. A temetés a Chevra-házból ment végbe, ahol dr. Niedermann Mór főrabbi mondott magasszárnyalású beszédet, méltatva az elhunyt érdemeit, majd Hubert Zsigmond dr. bucsuztatja az elhunytat a Chevra nevében.

Kinövezés. Hesz György francéldi jegyzőt nyugdíjazták. Helyébe Popovity Bozsidar volt kovini községi jegyző került.

Ujságiróbal. Nagy készülődések folynak a február elsejei ujságiróbalra, amely a farsang legsikerültebb báljának ígérkezik. Ezerféle ötlet, meglepetés bukkan föl, hogy a bál közönsége egy felejthetetlen kedves éjszaka minden örömet kiélvezze. A szerénységben meghuzódó, közért dolgozó ujságirók február elsején hamarabb leteszik a tollat, hogy a nyilvánosság elé lépve, a közönséget szórakoztassák az ötlet fegyvereivel is. Az ujságiróbal mint az eddigi éveken is, úgy az idén is farsang legelőkelőbb bálja lesz.

* A két arva. D'Enneri drámája filmen. 2 részben, 12 felvonásban. Már maga a darab, melyet az egész világ ismer, garancia a film sikeréhez, pláne amint ezt a nagy D. W. Griffith, a lezsenialisabb rendező átdolgozta. Nem kisebb érdeklődésre tart számot a három főszereplő: József Schildaraut, Dorothe és Lillán Gisch. A két utóbbi most a világ leghíresebb és legbájosabb primadonnája, kiknek ez Veliki Beeskerekben az első fellépte és mint mindenütt, bizonyára itt is mindenki rajongani fog értük. A darab maga a legbájosabb és legmeghatóbb, mit valaha alkottak. Az International Bioskopnak csak nagy anyagi áldozatok árán sikerült a filmremeket megszerezni, miért is kénytelen a helyáratat mérsékelten felemelni. Előadások: szombaton 6 és fél 9 órakor és vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor az I. rész; hétfőn 3, 5, 7 és 9 órakor és kedden 6 és fél 9 órakor a II. rész. A csütörtöki előadást a forgalom szünetelése miatt nem lehetett megtartani.

A „Slavija“ Sportegylet álarcsbálja, mely folyó hó 12-ére volt tervezve, az idő rövidsége miatt el lett halasztva február hó 9-ére.

A Kadima legközelebbi műsoros táncdélutánját január 14-én, hétfőn, a görög keleti újév napján tartja meg pompás műsorral.

Február 9.

* Nikkelezni, galvanizálni Krausz-nál Veliki Beeskerek. Telefon 329.

